

راهنمای تدریس تجوید قرآن (سطح ۲)

(ویژه‌ی اساتید و مربیان قرآن کریم)

رضا محمدی پرچوی

انتشارات جامعة القرآن

سرشناسنامه: محمد پرچوی، رضا، ۱۳۵۴ -
 عنوان و نام پدید آور: راهنمای تدریس تجوید قرآن (سطح ۲) ویژه اساتید و
 مربیان قرآن کریم / رضا محمد پرچوی
 مشخصات نشر: قم: جامعه القرآن الکریم، ۱۳۸۸.
 مشخصات ظاهری: ۲۵۶ ص.
 شابک: ۳۰۰۰۰ ۹-۰۷-۵۵۰۸-۶۰۰-۹۷۸-600-5508-07-9
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۵۵
 موضوع: قرآن -- تجوید -- راهنمای آموزشی
 موضوع: قرآن -- قرائت -- راهنمای آموزشی
 رده بندی کنگره: ۱۳۸۸ ۲۳۳۲/۶/۶ BP۲۹۹
 رده بندی دیویی: ۱۵۱۰۷/۲۹۲
 شماره کتابشناسی ملی: ۱۹۰۴۷۱۸

انتشارات جامعه القرآن الکریم

قم، معلم ۱۰، کوچه افخم، کوچه اول (بن بست فردوس) پلاک ۱۶۰
 تلفن: ۷۷۴۶۸۸۲ دورنویس، ۷۷۳۰۰۰۹

نام کتاب راهنمای تدریس تجوید قرآن (سطح ۲)
 نویسنده رضا محمدی پرچوی
 چاپ پاسدار اسلام
 نوبت چاپ اول - ۱۳۸۹
 تیراژ ۳۰۰۰
 قطع وزیری
 قیمت ۳۰۰۰ تومان
 ناشر انتشارات جامعه القرآن الکریم

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۵۰۸-۰۷-۹

«حق چاپ برای ناشر محفوظ است»

فهرست

۷ مقدمه

۱۱ خلاصه‌ای از آداب کلاس‌داری

فصل اول: کلیات

۱۹ درس اول موضوع: چگونگی اداره‌ی اولین جلسه‌ی درس آموزش تجوید

۲۳ درس دوم: تعریف تجوید قرآن کریم

فصل دوم: مخارج حروف

۲۹ درس سوم: مخارج حروف (۱)

۳۴ درس چهارم: مخارج حروف (۲)

۳۹ درس پنجم: مخارج حروف (۳)

۴۶ درس ششم: مخارج حروف (۴)

۵۲ درس هفتم: مخارج حروف (۵)

۵۸ درس هشتم: مخارج حروف (۶)

۶۲ درس نهم: مخارج حروف (۷)

۶۶ درس دهم: مخارج حروف (۸)

۷۰ درس یازدهم: مخارج حروف (۹)

فصل سوم: صفات حروف

۷۷ درس دوازدهم: صفات حروف (۱)

۸۱ درس سیزدهم: صفات حروف (۲)

۸۷ درس چهاردهم: صفات حروف (۳)

۹۲ درس پانزدهم: صفات حروف (۴)

۹۶ درس شانزدهم: صفات حروف (۵)

۱۰۱ درس هفدهم: صفات حروف (۶)

۱۰۶ درس هجدهم: صفات حروف (۷)

۱۱۰ درس نوزدهم: صفات حروف (۸)

۱۱۴	درس بیستم: صفات حروف (۹)
۱۱۹	درس بیست و یکم: صفات حروف (۱۰)
۱۲۵	درس بیست و دوم: صفات حروف (۱۱)
۱۳۱	درس بیست و سوم: صفات حروف (۱۲)

فصل چهارم: احکام حروف

۱۳۹	درس بیست و چهارم: احکام حروف (۱)
۱۴۵	درس بیست و پنجم: احکام حروف (۲)
۱۵۰	درس بیست و ششم: احکام حروف (۳)
۱۵۵	درس بیست و هفتم: احکام حرف (۴)
۱۶۰	درس بیست و هشتم: احکام حروف (۵)
۱۶۵	درس بیست و نهم: احکام حروف (۶)
۱۷۱	درس سیام: احکام حروف (۷)
۱۷۹	درس سی و یکم: احکام حروف (۸)
۱۸۵	درس سی و دوم: احکام حروف (۹)
۱۹۰	درس سی و سوم: احکام حروف (۱۰)

فصل پنجم: مد و قصر

۱۹۷	درس سی و چهارم: مد و قصر (۱)
۲۰۲	درس سی و پنجم: مد و قصر (۲)
۲۰۷	درس سی و ششم: مد و قصر (۳)
۲۱۱	درس سی و هفتم: مد و قصر (۴)

فصل ششم: وقف و ابتدا

۲۱۹	درس سی و هشتم: وقف و ابتدا (۱)
۲۲۵	درس سی و نهم: وقف و ابتدا (۲)
۲۳۱	درس چهل و یکم: وقف و ابتدا (۳)
۲۳۶	درس چهل و دوم: وقف و ابتدا (۴)
۲۴۱	درس چهل و سوم: وقف و ابتدا (۵)

فصل هفتم: فرش الحروف

۲۴۹	درس چهل و سوم: فرش الحروف
۲۵۵	منابع

مقدمه

بحمدالله پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی ایران، تحول عظیمی در جهت نشر و گسترش قرآن کریم در کشورمان روی داده و شور و شوق وصف ناپذیری جهت فراگیری این مائده‌ی آسمانی و مصحف شریف، خصوصاً در بین نوجوانان و جوانان عزیز میهنمان پدیدار گشته است. این امر مسئولیت مدیران و برنامه‌ریزان فعالیت‌های قرآنی کشور را نسبت به گذشته دوچندان می‌کند.

در جامعه‌ای که شعار نهضت قرآن‌آموزی در جای جای آن طنین انداز گشته است، نیاز به مربیان مجرب و کارآزموده و مسلط به آخرین دستاوردهای آموزشی و تدریس، بیش از پیش احساس می‌شود و از این رو مراکز و مؤسسات قرآنی باید نهایت سعی و تلاش خود را جهت تربیت کادر قرآنی توانمند به کار بندند، تا بتوانند از این رهگذر جامعه‌ای قرآنی تربیت نمایند.

بی‌شک یکی از خلأهای موجود در مراکز و مؤسسات قرآنی کشورمان، بی‌بهره بودن بخش عظیمی از نیروهای انسانی، خصوصاً مربیان عزیز از روش‌ها و مهارت‌های تدریس و کلاس‌داری است. اگر مؤلفان کتب آموزش قرآن، روش تدریس و ارائه‌ی مطالب آن را نیز بیان می‌کردند، مربیان قرآن آسان‌تر به اهداف آموزشی ذکر شده در آن کتب دست می‌یافتند و وحدت رویه‌ای در زمینه‌ی آموزش قرآن در سرتاسر کشورمان به وجود می‌آمد؛ چرا که در مجموعه فعالیت‌های آموزشی قرآن نقش اصلی و تأثیرگذار مربی انکارناپذیر است.

مجموعه‌ی حاضر تحت عنوان «راهنمای تدریس تجوید سطح دو»، جهت استفاده‌ی مربیان آموزش تجوید طراحی و تدوین شده است و مربیان قرآن با بهره‌گیری از آن می‌توانند به تدریس خود غنای علمی و آموزشی ببخشند.

مطالب این کتاب حول سه محور اساسی زیر تنظیم شده است:

بخش اول: تعیین اهداف آموزشی هر درس است و برای هر درس مجموعه انتظاراتی را که مربی از قرآن‌آموزان دارد به ترتیب اولویت ذکر شده و با مشخص شدن اهداف هر بخش، مربی تمام تلاش خود را برای رسیدن به آن متمرکز خواهد کرد.

بخش دوم: این بخش به مراحل تدریس اختصاص یافته و تقدم و تأخر موضوعات جزئی هر درس به شکلی منطقی بیان شده است و مربی با توجه به این مراحل به گزینش روش‌های تدریس می‌پردازد و کلیه‌ی نیازمندی‌های هر درس در این بخش معین می‌شود، تا مربی به صورت آگاهانه و با تفکر قبلی محتوای درس را برنامه‌ریزی و اجرا نماید.

بخش سوم: این بخش به روش‌های تدریس هر درس اختصاص دارد و بیش‌ترین حجم کتاب را در بر می‌گیرد و برای هر موضوع و سرفصلی مجموعه روش‌های قابل اجرا و مناسب به مربیان عزیز معرفی شده و دارای سه مرحله‌ی مهم زیر است:

۱. آماده‌سازی: در این مرحله مطالب مرتبط با هر درس گزینش و معرفی شده است تا مربی با بیان آن، قرآن‌آموزان را برای فراگیری درس جدید آماده سازد. البته پس از گزینش مطالب آماده‌سازی با توجه به نوع مخاطب و گروه سنی آنان و هم‌چنین روش‌هایی که برای ارائه‌ی آن ممکن و مفید است بیان شده است.

۲. ارائه‌ی درس جدید: در این مرحله مجموعه‌ای از روش‌ها و مهارت‌های تدریس برای هر موضوع معرفی شده و در نهایت، مؤلف با استفاده از مناسب‌ترین روش‌ها به تدریس آن موضوع پرداخته است.

۳. فعالیت‌های تکمیلی (تمرین عملی): در این مرحله روش‌های تمرین عملی متناسب با هر درس ارائه شده که مربی می‌تواند از میان آنها روش‌های مؤثر را برگزیده، به تمرین عملی و تکرار با قرآن‌آموزان بپردازد.

شایان ذکر است که این کتاب برای استفاده‌ی مربیان عزیزی که قصد تدریس تجوید سطح دو قرآن کریم را دارند تهیه و تنظیم شده است و از آن‌جا که مؤلف برای تدوین آن به بیش از ده‌ها کتب عربی و فارسی در این زمینه مراجعه و با تحقیق و بررسی آنها، متنی مشترک و روان راگزینش نموده، می‌توان گفت مربیان با در اختیار داشتن آن، از مراجعه به دیگر کتب آموزش تجوید، بی‌نیاز خواهند بود.

از آن‌جا که این اولین گام در جهت تدوین کتاب راهنمای تدریس تجوید قرآن است، قطعاً خالی از نقص و اشکال نیست، از این رو از تمامی استادان، مربیان و دوستان عزیزم تقاضا دارم که نظرها و پیشنهادهای سازنده‌ی خود را برای این حقیر ارسال نمایند، تا در چاپ‌های بعدی لحاظ گردد.

در پایان از تمامی استادان و دوستان عزیزم که در خلق این اثر قرآنی یاری‌ام نمودند و هم‌چنین از انتشارات جامعه القرآن الکریم که زمینه‌ی انتشار آن را فراهم کرده است، تشکر و قدردانی می‌نمایم و ثواب این مجموعه را تقدیم می‌کنم به ارواح طیبه‌ی شهدای انقلاب و روح پاسدار شهید ابوالحسن محمدی پرچوی که در تربیت قرآنی این حقیر تلاش بسیاری را نموده‌اند. روحشان شاد و راهشان پر رهرو باد.

قرآن که بُود نور «با» تا «سین» اش صد دُرّ گران نهفته در یاسینش
باغی است که صدها گل خوش‌بو دارد خوش‌بخت کسی که می‌شود گل‌چینش

رضا محمدی پرچوی

۸ اسفند ۸۷ هـ ش مطابق با ۳۰ صفر ۱۴۳۰ هـ ق